

Κεφάλαιο 9ο

Τα κυριότερα επαναστατικά κινήματα

Το μάθημα με ερωτήσεις και απαντήσεις

1 Ποιες εξεγέρσεις υποδούλων Ελλήνων εναντίον των Τούρκων πραγματοποιήθηκαν τον 16ο αιώνα;

Τον 16ο αιώνα εκδηλώθηκαν πολλές εξεγέρσεις υποδούλων Ελλήνων στην Οθωμανική Αυτοκρατορία. Κερκυραίοι, Κρητικοί και Μανιάτες, είτε μόνοι τους είτε συμμαχώντας με Βενετούς και Ισπανούς, συμμετείχαν σε πολεμικές συγκρούσεις εναντίον των Οθωμανών Τούρκων σε στεριά και θάλασσα. Ανάμεσα στις ένοπλες συγκρούσεις που πραγματοποίηθηκαν ξεχώρισε η ναυμαχία της Ναυπάκτου, το 1571. Ο τουρκικός στόλος συγκρούστηκε με τον στόλο των Δυτικών που περιλάμβανε ελληνικά πλοία. Οι Οθωμανοί ηττήθηκαν και ο στόλος τους καταστράφηκε.

2 Ποια ήταν η δράση του Μητροπολίτη Λαρίσης Διονυσίου στη διάρκεια της Τουρκοκρατίας;

Ο Μητροπολίτης Λαρίσης Διονύσιος, γνωστός ως Φιλόσοφος το 1600 παρακίνησε τους υποδούλους Έλληνες της ορεινής Θεσσαλίας να εξεγερθούν εναντίον των κατακτητών. Η εξέγερση όμως δεν είχε επιτυχία και ο Διονύσιος πήγε στη Ρώμη και μετά στην Ισπανία, για να ζητήσει βοήθεια για την επαναστατική του δράση. Μετά από εννέα χρόνια γύρισε στην Ελλάδα και προσπάθησε να ξεσηκώσει τους κατοίκους της Θεσπρωτίας.

3 Σε ποιες ενέργειες προχώρησε η Βενετία στα τέλη του 17ου αιώνα, για να αποσπάσει εδάφη από την Οθωμανική Αυτοκρατορία;

Τον 17ο αιώνα δυνάμεις των Βενετών πολιορκησαν την Αθήνα. Το 1699 εισέβαλαν στην Πελοπόννησο και την κατέκτησαν σχεδόν ολόκληρη. Δεν την διατήρησαν όμως για πολύ. Μετά από εσείκοσι χρόνια πέρασε και πάλι στην κυριαρχία της Οθωμανών και από τότε η Βενετία έπαψε να αναμειγνύεται ενεργά στις ελληνικές υποθέσεις.

4 Ποια ήταν η δράση της Ρωσίας για την απελευθέρωση των υποδούλων Ελλήνων από τον τουρκικό ζυγό;

Η Ρωσία ενδιαφέρθηκε ενεργά για την απελευθέρωση των υποδούλων Ελλήνων τον 18ο αιώνα. Οι Έλληνες άρχισαν να ελπίζουν ότι η απελευθέρωση θα έρθει από τους Ρώσους. Μάλιστα ήδη από την εποχή της Άλωση είχε διαδοθεί η ιδέα ότι το υπόδουλο έθνος θα απελευθερωθεί από το λεγόμενο «ξανθό γένος» του Βορρά, δηλαδή τους Ρώσους. Ακολούθησαν τα παρακάτω γεγονότα:

- Το 1770 οι αδελφοί Ορλώφ με Ρώσους και Έλληνες στρατιώτες έφτασαν στη Μάνη.
- Ταυτόχρονα, οργανώθηκε επαναστατικό κίνημα στα Σφακιά της Κρήτης από τον πρόκριτο Ιωάννη Βλάχο ή Δασκαλογιάννη.
- Ακολούθησε η ναυμαχία του Τσεσμέ (στη σημερινή Τουρκία, απέναντι από τη Χίο), όπου ο ολιγάριθμος ορθόδοξος στόλος νίκησε τον οθωμανικό.
- Το 1774 δόθηκε τέλος στις ένοπλες συγκρούσεις και υπογράφτηκε η συνθήκη του Κιουτσούκ Καϊναρτζή. Η συνθήκη έδωσε το δικαίωμα στη Ρωσία να αναμειγνύεται στα εσωτερικά ζητήματα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, για να μπορεί να παρέχει προστασία στους υποδούλους Χριστιανούς. Επιπλέον, η συνθήκη επέτρεπε στα ελληνικά εμπορικά πλοία να υψώσουν τη ρωσική σημαία.

5 Ποιος ήταν ο Λάμπρος Κατσώνης και ποια ήταν η δράση του;

Ο Λάμπρος Κατσώνης ήταν αξιωματικός του ρωσικού στρατού και καταγόταν από τη Λιβαδειά. Ξεκινούσε από την Κέα, το νησί των Κυκλάδων, με έναν μικρό στόλο και πραγματοποιούσε επιθέσεις εναντίον πλοίων του τουρκικού στόλου στο Αιγαίο. Μαζί του αγωνίστηκε και ο Κλέφτης Γεώργιος Ανδρίτσος, ο πατέρας του ήρωα της Επανάστασης Οδυσσέά Ανδρούτσου.

6 Πότε και γιατί οι Έλληνες έστρεψαν τις ελπίδες τους για απελευθέρωση στη Γαλλία και ποιο ήταν το αποτέλεσμα;

Στα τέλη του 18ου αιώνα οι υποδούλοι Έλληνες έλπιζαν ότι οι Γάλλοι επαναστάτες και ο Ναπολέων θα τους βοηθήσουν να απελευθερωθούν. Είχαν επηρεαστεί από τις φιλελεύθερες ιδέες της Γαλλικής Επανάστασης. Επιπλέον, η πίστη τους αυτή ενισχύθηκε και από τα κείμενα των Ελλήνων Διαφωτιστών που μιλούσαν υπέρ των Γάλλων. Γρήγορα οι ελπίδες των Ελλήνων αποδείχθηκαν μάταιες. Περίπου το 1800 οι Έλληνες αντιλήφθηκαν ότι η απελευθέρωση θα προκύψει μέσα από δικές τους δράσεις και δικούς τους αγώνες.

